

prej zamudili. Oj kaj bi dali oni, ki so lansko leto nesrečno umrli, ko bi to novo leto še imeli; ali za nje ni več časa! Za vas je še čas, pa morebiti tudi skrajni in poslednji! Moja želja je sicer, kadar zopet odidem, vas vse zdrave in vesele svojemu nasledniku izročiti; vendar ne vem, kaj je moj gospod moji tovaršici, ki me vseskozi spremlja, pa nikdar besede ne spregovori, — blede smrti namreč naročil; morebiti ji je ukazal, ktere ga zmed vas že v tem letu pokositi. Zato bodite vsi in zmerom pripravljene, ker ure in dneva ne veste.

3. Ne zgubite nijenega dneva, ne potratite nijene ure! Čas je več vreden, kakor vse bogastvo tega sveta. Vsaka zguba se da nadomestiti, le ura zgubljena se ne vrne nobena. Vi Slovenci ste itak preveč zlatega časa zgubili, in mnoga dragocena stoletja v vnemarnosti prespali. Poglejte na sosedne narode, koliko so vas prehiteli v omiki in blagostanji! Hočete res v vrsti narodov biti zmerom poslednji? Ni več sramote za narod, kakor duševna lenoba; za vas Slovence pa še dvakrat več, ker vam je Bog dal dobre talente. Zdrami se torej zaspani Slovenec: „Um ti je dan, — sreča te čaka, — če nisi zapan!“ —

4. Dobro torej in modro gospodarite s časom, kakor se zlasti vam spodobi, ki ste bralci „slov. Gospodarja“. Še neopravljenega dela je pred vami nezmerno veliko. Vi slovenski pisatelji, ki ste dolžni voditeljem biti prostemu ljudstvu, pogledjte pred seboj celino še ne obdelanih, pa ljudstvu jako potrebnih nauk. Torej peró v roke in urno na delo, vsak po svojem stanu! Tudi „slov. Gospodar“ potrebuje še več spretnih peres, zlasti zdaj, ko je svoje prostore povečal, ter išče pomočnikov in vabi na delo, — na delo zares vzvišeno in lepo; kajti kaj bi zamoglo bolj spodbudljivega biti za rodoljubnega pisatelja, kakor svoj ljubljene narod učiti vsestranskega boljšega gospodarstva? — In vi bralci „slov. Gospodarja“: koliko se imate še vi za učiti in koliko za storiti, da dojdete svoje sosede v umni vinoreji, sadjoreji, živinoreji, v poljedelstvu itd. Tudi vam rečem: urno na delo! Delo bo pregnalo iz dežele uboštvo, surovost in sramoto, in pripeljalo čast, krepost in blagostanje, in slovensko ime se bode pohvaljeno glasilo med avstrijskimi narodi.

5. Pri delu pa na Boga nikdar ne pozabite. Moli in delaj, — delaj in moli, bodi vaše geslo v novem letu, kakor se kristjanom spodobi. Boga imejte pred očmi vi pisatelji, kadar primete za peró, ter vedite, da večo odgovornost pred Bogom ima oni, ki besedo zapiše, kakor oni, ki jo le izgovori. Pri pisanji naj vas vodi božja ljubezen in božja resnica, in zdajci bo konec vse razprtije med mladimi in starimi, in z veseljem vam hočem za vezilo podati slovo krščansko, ki jo nosim v svojem naročji. Boga

imejte pred očmi vi sodniki, kadar razpravljate pravde in sklepate sodbe, da večne pravice ne izgrešite. — Boga imejte pred očmi vi poslanci, kadar v visokih zborih sedite in snujete nove postave, vedoči, da prvi in najviši postavodajalec je Bog, da torej človeška postava božji postavi nasprotovati ne sme. Če to storite, hočem zbegani Avstriji dati za vezilo ljubi mir in spravo narodov in razsuti nad njo vse blažene darove krščanske svobode in pravice. — Boga imejte pred očmi vi kmetje in rokodelci pri svojem delu, vi obertniki pri svojih strojih, vi trgovci pri svojem kupčevanju; in zginila bode izmed vas vsa pohlepnost in odrtija, vse zvijače in goljuflja in s stoternim blagoslovom božjim hočem spremljati vse vaše djanje in nehanje.

To je moje voščilo do vas. Če ga sprejmete, blagor vam! Potem se bode skozi vse čase to leto s ponosom imenovalo v slovenski zgodovini.

Ptujsko ustavoverno društvo in blagorodni g. poslanec Herman.

Razglasili smo v štev. 50. 12. dec. p. 1. govor g. Hermana v zadevi ptujske realne gimnazije, ki je že v zbornici velik hrup napravil, še večega pa v Ptuj, kder si je najpreje mestni zastop korajžo vzel, ter Hermanove besede na „laž“ postavil, kar je potem po vseh ustavovernih novinah šlo, kakor začno vsi petelini peti, ko se le eden oglasi. Na to se po konci postavi 18. decembra ptujski ustavoverni „fortschrittverein“, ter zažene v svet isti glas kakor mestni očetje. S takimi možički in njih ustavaškimi novinami se g. Herman puliti ne more in noče; pride pa čas, ko jim bode na drugem mestu zagodel.

Kdo da „laže“, je vsakdo lahko sam pogodil, kajti poslanec in posebno še g. Herman v svoji visoki službi, ne govori tje v en dan in brez tehtnih dokazov. Toliko bolj nas je veselilo, ko smo brali v „Nar.“ dopis iz Ptujja od 23. dec., ki naše prepričanje dobro potrjuje. „Govor gosp. Hermana“ — piše dopisnik — „v dež. zboru o ptujski realni gimnaziji bil je predmet zborovanja ustavovernega društva. Da nobeden govor slovenskega poslanca tej stranki ni po godu, o tem smo prepričani. Drugega tudi gosp. poslanec ptujske okolice gotovo ni pričakoval. Kar je tej stranki gospod Herman, to njej je cela narodna stranka, ktera je g. Hermana v deželni zbor poslala. On v tem trenutku ne bi bil naš mož več, kedar bi ustavoverna stranka ž njim v narodnem, to je edino glavnem vprašanji zadovoljna bila. Ustavoverci hočejo slovenski narod zadušiti, mi se borimo za obstanek naroda; ustavoverci udrihajo večjidel po klerikaleu („Gosp.“) Hermanu, mi pa sodimo, da hočejo narodnjaka Hermana zadeti. Kar se zborovanja ptujskega društva samega tiče, smo se prepričali, da društvo samo ni vedelo, kaj je ho-

telo. Konec zborovanja je tedaj bil, da je društvo objavljeno razsodbi mestnega zastopništva pristopilo in govor g. Hermana vseskozi za „lažnjivega“ izreklo, in to po predlogu gospod. dr. Leonharda, tukajšnjega zdravnika. Razlogi tega sklepa so bili, moram reči, ravno smešni. Nekateri govorniki so zahtevali, naj ustavoverno društvo o govoru g. Hermana tako dolgo ne sodi, dokler se ta govor po stenografičnem zapisniku ne razglasi, češ, da tako kratko g. Herman gotovo ni govoril, kakor je v „Tagespošti“ razglašen celi govor, ker se ta govor ne zлага s tem, kar je „Tagespošta“ prvič objavila. Ali sklenilo se je, da je g. Herman „gotovo“ neke „laži“ trdil, če še tudi niso znane, in da te v stenografičnem zapisniku stati morajo. Ker pa se ne more čakati, da bi se to razglasilo, izreče se že za naprej njegovo trdenje, če tudi ni znano, za „lažljivo“. To imate „zrele“ ptujske nemške politikarje! — Kar je gosp. Herman o disciplini na tukajšnji gimnaziji mislil, nam je precej znano, o tem je bil večkrat tukaj govor, namreč to, da g. Fihna razposajene dijake vsegdar pred učitelji brani, tako da učitelji v šoli nemajo nikake moči po tej spačenosti. To je tako daleč šlo, da so dijaki gospodom profesorjem, kateri so je kaznovati hteli, s tem pretili: „bom Vas že gospodu ravnatelju zatožil!“ — Ali je to disciplina“ — (pravični strah v šoli)?

Cerkvene zadeve.

K. Pod tem naslovom odpre „slov. Gospodar“ z novim letom nov predel v svojem listu, v kterega bo deval cerkvene zadeve, to je: vse, kar koli zadeva kat. cerkev, in je ob enim bralcem vedeti ali potrebno ali vsaj koristno in mikavno. In koliko je takih stvari!

Celó potrebno je gospodarjem vedeti in umeti razne državne postave, ki zadevajo cerkev in njeno premoženje ali duhovski stan. Potrebno jim je vedeti razne nevarnosti, ki žugajo kat. vero spodkopati v domači družini, v šoli, v srenji, v državi; pa tudi pomočke, kako tem nevarnostim v okom priti in obraniti sv. vero.

Koristno in mikavno jim je zvedeti poročila iz raznih kat. dežel, kako se naši kat. bratje po drugod s sovražniki sv. vere vojskujejo, kakošne zglede sv. gorečnosti in visoke čednosti nam dajejo; — in še vse posebej, kako se godi našemu sv. Očetu v Rimu. Prav mikavna so tudi poročila iz kat. misijonov po daljnih krajih svetá, pa tudi v domači škofiji se tu in tam kaj prigodi, kar služi v posnemo ali svarjenje. — Take novice budijo v bralcih sočutje do sv. cerkve in ljubezen do sv. vere, povzdigujejo srca in jačijo čudovito močati značaj kerščanski, kateri se nikomur bolj ne spodobi, kakor ravno hišnim gospodarjem.

Bo pa ta predel tudi sodil v „slov. Gospodarja“? Celó in popolnoma.

1. „Slov. Gospodarja“ izdaje katoliško tiskovno društvo in ga rabi s kat. pol. društvom vred za svoje glasilo. Kaj se tedaj bolj spodobi, kakor da list zagovarja tudi cerkvene zadeve, ktere dan denešnji posebne obrambe zahtevajo. Dosihmal smo čutili pomanjkanje tega predela, ker po dosedanji osnovi lista ni bilo mogoče zdatnejše ozirati se na cerkvene zadeve.

2. Naš list je namenjen slovenskim gospodarjem. Vsak gospodar pa ve, da je živa vera in kerščanka čednost prva in najpoglavitejša podslomba vsemu gospodarstvu. Le ako je gospodar in vsa domača družina navzeta sv. vere, in točno po njej živi, gre gospodarstvo srečno od rok, in prebiva v hiši veselje in mir. Den denešnji tudi hišni gospodar po svojem poklicu zahaja v razna društva, odbore in zборе, kjer se veliko govori o cerkvenih zadevah in verskih vprašanjih. Mora tedaj sam v vseh teh rečeh biti dobro podučen, da se vé vselej vstopiti na pravo stran in zadeti pravo besedo.

3. Našim liberalcem ta preuredba se vé da ne bo po volji, kajti oni vse drugo rajše slišijo in berejo, kakor kaj božjega ali cerkvenega. Vendar na-nje se nam ozirati ni treba, kajti „Gospodar“ jih ne šteje med svojimi bralci. Komaj je namreč „slov. Gospodar“ le nekterih cerkvenih vprašanj se nekoliko dotaknil, so zagnali strašen vriš in krik, kakor da bi bil ogenj v strehi, ter so od „Gospodarja“ odpadali, kakor veše, kadar preblizo luči pridejo. Naša bralna družba je zdaj popolnoma očiščena teh liberalnih mračnjakov, katerih oči nebeške luči prenašati ne morejo; na nje tedaj se nam ni treba ozirati. Imajoči torej pred očmi poštene slovenske rojake, si štejemo v posebno dolžnost ter nam bode preljubo delo, kazati jim mile matere, sv. kat. cerkve, trpljenje, bojeve in častne zmage.

Vabimo toraj svoje duhovne brate, naj nam tudi pri obdelovanji tega predela pridno pomagajo. Za denes pa podamo svojim bralcem le dve črtici, ki jih posnemamo iz dveh listov, ki smo jih slednje dni prejeli.

Pri nas liberalci redovnike in redovnice, (menihe in nune) preganjajo; iz Bolgarije pa misijonar poroča, da celó Turki usmiljene sestre tako častijo, da je okoli njih hiš celi den vse polno Turkov, ki pri sestrah razne pomoči iščejo. Dá celó v hareme, to je v stanovanja turških žen smejo hoditi usmiljene sestre, kar je znamenje naj večega zaupanja, kajti v harem se sicer ne sme bližati ljudski človek. Enako spoštujejo Turki menihe Trapiste in jim vsakoršno prijaznost skazujejo takó, da se Trapisti zanašajo, da jih bodo Turki sami branili, ko bi jih utegnili razkolniki nadlegovati. — Tedaj še Turki imajo več zapopadka o svobodi kakor naši liberalci, katerim se koža ježi, ko meniha vidijo ali o njem govoriti čujejo.

Dva mešnika naše škofije, brata Jožef in